

הסתירות בשיטת רבן גמליאל

הרב ראובן מרגליות (סוף המשנה ועריכתה, עמ' 11-12)

הוכחתי בפנים פרק ראשון הערה ל"ד כי טרם יצאה בת קול נהגו בית רבן גמליאל לחומר אכבית שמאי, כצנועי בית הלל שהיו נוהגין כדברי בית שמאי דמאי פ"ו מ"ו, ואך אחרי שיצאה בת קול ביבנה שהלכה כב"ה בכל מקום הוכרחו לנהוג כבית הלל גם בקוליהון.

ויפתרו לנו בזה הרבה עניינים עמומים בדברי רבותינו שלפי הבנתם השטחית יתראה כאלו אחד מנהם הכחיש דברי חברו בהעידו על מנהגי בית הנשיא, ובאמת אין הכחשה ביניהם, אך האחד העיד על זמן שקודם הקיבוץ הגדול של בו ביום והשני על מנהגם אחרי כן.

ראה ביצה כ"ב ע"ב אף הוא (רבן גמליאל) אמר שלשה דברים להקל, מכבדין בית המטות ומניחין את המוגמר ב"ו"ט וכו', ובברייתא אין מכבדין בית המטות ב"ו"ט ושל בית ר"ג מכבדין, א"ר אליעזר ב"ר צדוק הרבה פעמים נכנסתי אחרי אבא לבית ר"ג ולא היו מכבדין בית המטות ב"ו"ט אלא מכבדין אותן מערב י"ט ופורסין עליהן סדינים למחר כשאורחים נכנסין מסלקין את הסדינים ונמצא הבית מתכבד מאליו וכו', ואין מניחין את המוגמר ב"ו"ט ושל בית ר"ג מניחין, א"ר א"ב ב"ר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחרי אבא לבית ר"ג ולא היו מניחין את המוגמר ב"ו"ט אלא וכו', והרי זו סתירה והכחשה לכאורה בין עדותו של התנא קמא לעדותו של ר' אליעזר ב"ר צדוק, אמנם ר' צדוק זה שבנו ר' אליעזר העיד מה שראה בקטנותו כשהלך עמו הן הוא היה מבאי ביתו של רבן גמליאל דיבנה ראה קדושין ל"ב ע"ב מעשה בר"א ור"י ור' צדוק שהיו מסובין בבית המשתה בנו של רבן גמליאל וכו', ובוכרא דר' צדוק היה סבה שצער' ר"ג לר' יהושע ראה בבכורות ל"ו ע"א, אשר מזה הסתובבה התמנאות ראב"ע כמבואר בברכות כ"ח ע"א, ומעתה מצאנו פשר סתירות אלה, כי שניהם מאומתים, אך לאשר הלכות אלו הן מעדיות שנשנו בו ביום ועמדו עליהן למנין (עיי' עדיות פ"ג מ"א), ובכן אם כי מראש לא היו מכבדין בית המטות ולא היו מניחין את המוגמר ב"ו"ט הנה אחרי ההכרעה הנהיג כדעת הרוב.

כן הנשנה שם כ"ג ע"א שלשה דברים ראב"ע מתיר וחכמים אוסרים וכו' ושוחקין את הפלפלין ברחיים שלהם, ואמרו על זה בירושלמי שם פ"ב ה"א של בית ר"ג היו שוחקין את הפלפלין ברחיים שלהן, א"ר א"ב ב"ר צדוק פעם אחת אכל אבא אצל רבן גמליאל והביא לפניו אינגרין ובתוכן פלפלין שחוקין, כיון שטעמן משך ידו מהן, א"ל לא תחושו להם מעי"ט הם שחוקים וכו' גם בזה יש חזרה אחרי הכרעות בו ביום.

ונעמוד גם על סגנונו של רבן גמליאל המובא בכתובות ע"ח ע"א האשה שנפלו לה נכסים משנתארסה בש"א תמכור ובה"א לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים, א"ר י אמרו חכמים לפני ר"ג הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים? אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים, כי דעת ר"ג נטתה בזה מדעת חבריו החכמים אך בהכרעים הלכה הוכרח להסכים לדעתם ראה ירושלמי שביעית פ"ד ה"ב, והשתוות לסגנון מצאנו באמרת ר' יהושע בושני מדבריהם ב"ש חגיגה כ"ב רע"ב.